

Bobi Pirs

KRADLJIVAC LURIDIJUMA

S norveškog prevela
Jelena Loma

■ Laguna ■

Naslov originala

Bobbie Peers

LURIDIUMSTYVEN

Copyright © 2015 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

© Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

FSC

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Stanica Viktorija, London

Bilo je to u jeku jutarnjeg špica. Ljudi raznorazni po stasu i građi žurno su promicali tamo i amo, svi obuzeti svojim poslovima. Niko nije primetio starijeg čoveka s bradom i okruglim naočarima koji je trčao kroz stanični hol. Obema rukama je stezao nekakav mrki paket i svaki čas se osvrtao – kao da ga neko prati.

Sapleo se o kofer na točkiće nekog prolaznika. Načinio je nekoliko koraka, povratio ravnotežu i produžio ka pokretnim stepenicama koje su vodile ka peronima podzemne železnice.

Na peronu su se ljudi gurali kao sardine u konzervi. Starac se probio kroz gužvu i zastao tek na rubu perona. Iz tunela je dopirao blag povetarac – nailazio je voz.

Niko od putnika nije primetio kada je čovek skočio na šine. Začula se sirena voza i vetar iz tunela se pojačao. Starac se još jednom osvrnu ka peronu, pa nestade u tunelu.

PRVO POGLAVLJE

Osam godina kasnije, na tajnoj adresi negde u Norveškoj

Vilijam se toliko zaneo u posao da nije čuo kako ga majka doziva. Sedeo je pognut za ogromnim pisaćim stolom. Isplazivši vrh jezika, zavrtao je poslednji šraf na metalnom cilindru veličine prazne rolne od toalet-papira. Cilindar se sastojao od nekoliko delova na koje su bili urezani razni znaci i natpisi.

Vilijam zadovoljno podiže cilindar prema svetlu da ga prouči. Uzeo je isečak iz novina sa slikom cilindra koji je bio sasvim nalik na onaj koji je držao u ruci. „*Nemogućnost* – najteža šifra na svetu – stiže u Norvešku. Možete li da je rešite?“, pisalo je pored slike.

„RUČAK!“, vikala je mama odozdo, iz kuhinje.

Vilijam se nije obazirao. Njemu u prilog, zvuk se nije baš sjajno pronosio kroz tu kuću. Svi zidovi velike građevine bili su, naime, prekriveni policama prepunim knjiga. Knjige su nasledili od dede uz izričitu

napomenu da ih nikad ne otuđe. Iz Engleske su dopremljene u sedam velikih kontejnera. Vilijam ih je pročitao sve. Bar po dva puta.

Prošlo je osam godina otkako su morali da pobjegnu iz Engleske. Osam godina otkako su se doselili u tu veliku kuću. I osam godina otkako je deda nestao. Sada je Vilijam živio sa roditeljima inkognito, na tajnoj adresi i pod novim imenom, u zemlji zvanj Norveška.

„VILIJAME ULSENE! RUČAK!“

Mama nije odustajala i Vilijam ju je sada čuo. Rekla je *Ulsene*. Vilijam Ulsen. Nije uspevaio da se navikne na to novo prezime. Priželjkivao je dan kada će svima reći kako se stvarno zove: Vilijam Venton.

Odavno je prestao da zapitkuje šta se stvarno desilo u Londonu pre osam godina. Zašto se sad prezivaju Ulsen, i zašto su morali da nauče norveški. Zašto, od svih mesta na svetu, žive baš tu, i šta se dogodilo sa dedom. Mama i tata su rešili da o tome ne pričaju, kao da su sve te tajne bolje od istine. Znao je samo da to ima nekakve veze sa jednom saobraćajnom nesrećom. U toj je nesreći tata ostao nepokretan.

Međutim, desilo se i nešto više od toga, nešto tako strašno da je njegova mala porodica morala da nestane s lica zemlje. A mala, uzana država za koju skoro niko na svetu nije čuo bila je savršeno mesto da nestaneš – bar dok te ne nađu.

„RUUUČAK!“, dreknu mama još jednom.

„Samo da još ovo završim...“, mrmljao je Vilijam sebi u bradu.

Onda je došao red i na tatu da se prodere iz prizemlja: „VILIJAME... SILAZI NA RUČAK!“

Vilijam je pažljivo vrteo onaj svoj metalni cilindar. Delići su mu se savršeno okretali u ruci. A onda je poskočio jer su se odjednom otvorila vrata njegove sobe. Udarila su o hrpu knjiga koje poleteše svuda po sobi. Jedna knjiga je pogodila cilindar koji mu ispade iz ruke, uz jedno *klank* pade na pod i otkotrlja se dalje. Vilijam se sagnuo da ga pokupi, ali je u tom trenutku tata u svojim električnim kolicima prešao preko praga sobe. Vilijam je užasnuto posmatrao kako se cilindar kotrlja pravo prema kolicima. Začulo se krckanje metala kada ga je pregazio jedan točak. Tata je naglo prikočio. Čulo se pucketanje pregažene elektronike, a iz olupine pod točkom dizao se oblačić dima. Tata iznervirano pogleda kolica njuškajući.

„Zar su se opet pokvarila? Pa upravo su mi ih vratili iz servisa“, progundao je i strogo pogledao Vilijama, koji prekri rukom onaj novinski isečak.

„Gotov je ručak... Silazi SMESTA!“, reče tata, pa prebaci kolica u rikverc i izađe iz sobe sudarivši se sa još jednom hrpom knjiga.

Vilijam sačeka da utihne brujanje tatine platforme na stepeništu, pa ustade. Uzdahnuo je. Bilo je gusto. Ali valjda tata nije ništa video? Vilijam je bio poprilično siguran da je na vreme prekrpio šakom onaj novinski

isečak kada je tata uleteo u sobu. Prišao je cilindru, podigao ga. Jedna strana se ulubila. Protresao ga je.

„Pa zar je moguće“, iznervirano je rekao sebi u bradu gledajući jak katanac s unutrašnje strane vrata. Kako je samo zaboravio da zaključa? Uvek bi se zaključao kad bi petljao sa šiframa.

Okrenuo se i opet prišao stolu. Novinski isečak i ostatke cilindra ubacio je u jednu fioku. Nakratko je zastao gledajući čega još ima u toj fioci. Mehanička ruka koju je sam napravio. Metalna 3D slagalica. Sasvim obična Rubikova kocka i omanja kutija za cipele sa lemilicom, šrafićima i kleštima.

Zatvorio je fioku i zaključao je, a ključ je sakrio u pukotinu na podu. Potom je preleteo pogledom po sobi kako bi se uverio da je sve sakrio.

Tata je iz nekog razloga mrzeo šifre. Stalno je gnjavio Vilijama da se bavi onim čime se bave i druga deca: da igra fudbal, svira u orkestru, bilo šta. Izgledalo je kao da se tata plaši šifara i Vilijamovog zanimanja za njih. Bilo je sve gore i gore: tata je sada isecao iz novina čak i ukrštene reči i spaljivao ih u kaminu. Zato je Vilijam počeo da se zaključava: da tata slučajno ne nabasa na ono što Vilijam krije u svojoj sobi.

Kad bi tata samo znao kako je Vilijamu ponekad. Dešavalo se da oko sebe vidi samo šifre. Sve oko njega bilo je šifra, prava ili moguća. Bašte, kuće, automobili. Sve što vidi na televiziji ili pročita u knjizi. Kao neka-kve slagalice. Njegov mozak bi sam od sebe počeo da

ih rešava, čim on ugleda neko drvo ili šaru na tapetu. Ponekad bi mu se učinilo da mu se svet razlaže pred očima, da vidi svaki sastavni deo i pronalazi njegovo mesto. A tako je bilo otkad Vilijam zna za sebe. Često je zbog toga upadao u nevolje. Zato je najviše i voleo da bude sam, po mogućstvu u svojoj sobi iza zaključanih vrata, gde je držao sve konce u rukama.

Još neko vreme je Vilijam zurio u svoj veliki pisači sto. Zapravo je to bio dedin pisači sto. Površina mu je bila vrlo tamna, od tvrdog abonosa. To je jedna od najtvrdih vrsta drveta na svetu. Na sva četiri čoška nalazile su se nekakve čudovišne rezbarije, nalik na isplažena đavolja lica. Kad je bio mali, Vilijam se plašio tog stola, ali s vremenom, kad je malo porastao, postao je radoznao. Cela površina stola bila je prekrivena nekim čudnim znakovima. Mama bi rekla: „dedinim žvrljotinama“. Vilijam je maštao da su to dedine tajne poruke, ipak je deda bio jedan od vodećih svetskih kriptologa. Međutim, Vilijam još nije uspeo da dešifruje te znake. Nadao se da će ih jednog dana shvatiti, da će razumeti šta je deda pisao – i zašto.

„SELI SMO DA RUČAMO!“, opet viknu mama.

„Silazim!“, odgovorio joj je Vilijam.

U dva laka koraka izašao je iz sobe.

DRUGO POGLAVLJE

„Zar nisi gladan?“, pitala je mama.

„Nisam naročito“, reče Vilijam odgurnuvši tanjir.

Tata proguta zalogaj. „Previše sediš“, rekao je. „Kad sam ja bio tvojih godina, nikad nismo sedeli. Igrali smo fudbal, peli se na drveće i krali voće od komšija. Samo se pogledaj – mršav si kao grančica.“

Vilijam se pravio da ga ne čuje. Znao je da je tata u pravu. Bio je mršav, baš kao grančica. Ali bio je i jači nego što je izgledao, tako je bilo oduvek. Niko u odeljenju nije mogao da uradi više sklekova od njega. Čak je i nastavniku fizičkog bilo teško da ga prati kad jednom počne.

Vilijam pogleda presavijene novine i makaze na očevom krilu. Više nije isecao samo ukrštenice. Otkako su počeli da objavljuju vesti o gostujućoj izložbi *Nemogućnost* u Muzeju nauke, tata je činio sve što je mogao da ih sakrije od Vilijama.

Tata, međutim, nije znao da škola već organizuje obilazak te izložbe. Mama je Vilijama pustila da ide

ukoliko obeća da neće reći tati, i da neće ništa dirati u Muzeju. Činilo se da mama razume koliko mu to znači, i da i sama oseća žmarce koji podižu Vilijama već pri pomisli na šifru koju niko dosad nije dešifrovao. Kao da i mama zna koliko je Vilijam sanjao o toj izložbi još otkako je prvi put čuo za *Nemogućnost*.

„Smem li da ustanem?“, upita Vilijam ne podižući pogled.

„Ne smeš“, odbrusio mu je tata.

Roditelji se pogledaše. Svi su ćutali. Očigledno su hteli nešto da mu saopšte.

Ponovo su sepogledali. Tata proguta pljuvačku, nakašlja se.

„Vilijame, rešili smo da izbacimo knjige.“

Vilijam trepnu nekoliko puta, kao da ne razume očeve reči.

„Od dede nema ni traga ni glasa već osam godina. A te knjige zauzimaju previše prostora. Tata ne može nikud da pođe kolicima a da ne udari u neku policu“, rekla je mama.

„NE!“, uzviknu Vilijam ustavši. Lupio je šakom o sto tako da su poskočili tanjiri i čaše. Ali smesta se pribrao. Nije voleo kad se razbesni, pa je stisnuo zube i izbrojao u sebi do devet.

„Izvinite“, rekao je i ponovo seo.

„Znamo koliko ti znače te knjige. Ali samo pogledaj malo oko sebe – pa ima ih bar milion“, rekla je pogledavši tatu iskosa. „Bez obzira na to što smo obećali

dedi, ima i prećih stvari. Moramo da živimo koliko-toliko normalno.“

Vilijam je ćutao. Zurio je u sto odmahujući tužno glavom.

„Izaberi neke knjige koje Źeliš da zadržiš. Ostatak mora da se zbacil“, nabusito će tata prebacujući kolica u rikverc. Na izlasku je udario u hrpu knjiga, koja se preteći uzdrnala.

Mama pogleda Vilijama.

„Nije tata hteo da se ljuti, ali njemu sve ovo vrlo teško pada: što mora da živi ovde, što ne može da radi – mnogo mu nedostaje posao u Londonu. Oseća se beskorisno. A na sve to, još i tvoji problemi u školi...“, rekla je uzdahnuvši.

Vilijamu je dojadilo da sluša o školi. Bio je dobar đak, ali je razredni starešina, nastavnik Humburger, stalno preterivao. Zvao je Vilijamove roditelje svaki drugi dan da isprića kakvu je „strahotu“ Vilijam tog dana napravio. Nisu se mama i tata brinuli bez razloga. Međutim, Vilijamu nikako nije išlo u glavu zašto ga nastavnik Humburger toliko mrzi. Tokom celog prvog razreda Vilijam je bio izuzetan đak. Toliko izuzetan da je ispravljao nastavnika Humburgera kad god nešto pogreši na ćasu matematike. Ili na bilo kom drugom ćasu. Poslednjeg dana škole, uoći raspusta, nastavnik Humburger je izdvojio Vilijama u stranu i rekao mu da se od naredne školske godine više ne sme javljati na ćasu.

A Vilijam, dabome, nije tome mogao da odoli, pa je ćitav drugi razred proveo ratujući s nastavnikom

Humburgerom. Sada je Vilijam bio stariji, prestao je da se obazire na jeresi nastavnika Humburgera i više se nije javljao na ćasovima. Međutim, to nije smirilo strasti.

„Danas me je zvao nastavnik Humburger. Rekao mi je šta se desilo u školi“, oprezno je počela mama. „Nisam još ništa rekla tati.“

Naravno da je zvao da isprića šta se desilo. Sigurno je zgrabio telefon još dok su protivpožarne prskalice zalivale sve hodnike. Vilijam je zamislio tu scenu: nastavnik Humburger telefonira iz zbornice ćeškajući se po debelom, dlakavom stomaku dok ostatak škole pokušava da spase iz poplave šta se spasti može.

„Nisam samo ja kriv. Pokušao sam da pomognem – prskalice su se pokvarile“, rekao je.

„A ti si ih popravio... I onda su sve proradile odjednom“, nadovezala se mama, nevešto prikrivajući osmeh.

„Vilijame, ne znam šta ću s tobom. Ponekad me baš podsetiš na tvog dedu“, rekla je uz udah.

„Možda onda i ja treba da nestanem bez traga?“, predložio je Vilijam.

Mama ustade i poče da rasklanja posude. „Nije smešno“, rekla je sakupivši tanjire.

Prošla je postrance između dve visoke police kako bi prišla sudoperi. Vilijam ustade.

„Nastavnik Humburger se strašno brine zbog sutrašnjeg odlaska u muzej“, rekla je mama. „A i ja. Teško nam je što se ovako dugo krijemo, ali ne smemo da privlačimo pažnju na sebe, i ti to dobro znaš.“

Vilijam nije ništa rekao.

„Vilijame, pogledaj me“, strogo je naredila.

Osvrnuo se da je pogleda.

„Obećaj mi da ćeš sutra biti dobar!“, rekla je molećivim glasom. „Ne smemo da privlačimo pažnju.“

Vilijam je znao da će se teško zadržati podalje od *Nemogućnosti*, ali znao je i da ne sme da učini nešto čime bi ih razotkrio.

„Obećavam“, rekao je osetivši nekakvo probadanje u utrobi.

TREĆE POGLAVLJE

Vilijam je stajao sam. Sneg je lagano padao, belelo se sve oko njega. Vilijam pogleda drugare iz razreda kako tumaraju po dvorištu čekajući autobus koji treba da ih odveze u Muzej nauke. Svi su se radovali što će izostati iz škole ceo dan.

Autobus se zaustavio ispred njih uz strašan prasak iz auspuha. Otvorila su se vrata i nastala je borba ko će prvi da utrči. Vilijam je sačekao da ta gungula prođe i tek onda je ušao. Seo je sam na sedište skroz pozadi. Tako je imao dobar pregled svih u autobusu, uključujući i nastavnika Humburgra.

„Baš je mega kul ono što si juče izveo sa prskalica-ma!“, najednom mu reče neki piskav glas.

Vilijam se osvrnu i ugleda Ejlerta, koji je takođe sedeo pozadi. Ejlerta su po pravilu svi u školi maltretirali. Sada je sedeo poguren na svom mestu i odozdo posmatrao Vilijama. Ejlert se stalno trudio da „ne štrči“. Odvrativši pogled od njega, Vilijam pogleda kroz prozor. Nije